

Borba

Maribor, 25. maja 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50 " Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—, za inozemstvo Din 10.— " Uredništvo in uprava: Gregoričeva ul. 26 Telefon 29-70 " Poštni čekovni račun 15.546 " Izhaja vsak petek " Oglasi po tarifi

Štev. 21

„BORBA“

nima fondov, naš list nima nikake zaslonbe zgoraj, navezan je edinole na naročnino in izkupček kolportaje. Izkazalo pa se je, da bitke proti korupciji, nacionalni mlachnosti in socialni reakciji na severu naše domovine ne bo dobila, če je ne bodo podpirali predvsem tisti, ki so na tej borbi najbolj zainteresirani: naši mali ljudje. »Borba« ni glasilo »proletarijata«, ker je Jugoslovena nevredno, prištevati se med »proletariat«. To frazo prepuščamo mirne duše trebušnikom in koristnikom iz vrst marksističnih zapeljevalcev ljudstva, kajti »Borba« se ne bori zato, da se človeka nevredno stanje trajnega obubožanja prizna in smatra kot nekaj, česar spremeniti ni več mogoče. S tem, da se »Borba« bori proti izrodnom gospodarskega liberalizma oziroma internacionalnega kapitalizma prav z isto vehemenco kakor proti historični laži marksizma, vrši tako veliko misljo, da bi morali njena stremjenja podpreti s 6.— Din na mesec vsi, ki jim je na tem, da padajo maske s posameznikov in dejstev. Kdor sovraži slinavi samonacionalizem, obenem pa tudi rdečo spako bankrotiranega internacionalizma, mora priti v tabor resničnih in socialno mislečih rodoljubov. Generacija napitničarjev in frazerjev je za nami. Frakarstvo se je preživelo v in po svetovni vojni. Nova generacija spoštuje delo, njeno vrednotenje dela se razlikuje od sličnih taksacij gospodarskih liberalcev. Biti nacionalen, ne plitvi šovinist, obenem pa globoko verujoč v zmago zdrave socialne misli, to je program, ki ga ima zapisanega na svoji zastavi »Borba« v svoji borbi za dušo malega človeka. »Borba« ni glasilo kakih zarukanih šovenov, njen nacionalizem je brezkompromisen, toda previdarno-hladen tam, kjer je treba, in vroč v slučajih, ki tako narekujejo.

Svojo borbo pa bo naš list lahko nadaljeval uspešno samo s pomočjo velikega kroga naročnikov in čitateljev. Zamudnike zlasti rotimo, naj pravočasno obnovijo naročnino, da jim bomo lahko dostavljali list, ki ga izdajamo radi ideje, pri čemer pa morajo biti pokriti vsaj tiskovni stroški. Našim prijateljem svetujemo, naj v svojih krogih propagirajo »Borbo«. Vsak naročnik naj gleda, da bo pridobil vsaj enega novega naročnika. To pomeni podvojitve naklade in s tem obenem tudi podvojitve naše idejne borbe. Zagotavljamo, da ne mislimo odnehati, v kolikor nam bodo pomagali prijatelji našega idejnega gibanja.

Dejanja, ne besede...

Nujna potreba organizacije prostovoljne delovne službe - Na Češkoslovaškem so že organizirali prve čete - Nauk bolgarskih „trudnovcev“ - Za nujno realizacijo javnih del

Je že tako na tem svetu, da smo v raznih zadevah baš v Jugoslaviji zelo daleč za razvojem in se ne moremo oprijeti v inozemstvu preizkušenih idej in institucij. V tem oziru so na Češkoslovaškem neprimerno naprednejši, saj so pričeli sedaj kljub prejšnji skepsi posnemati nemški takozvani prostovoljni »Arbeitsdienst«. V Litomerich in blizu Prage so uredili zasilne barake za brezposelne mladostnike, kjer dobe ti mladi ljudje dobro, tečno hrano, posebno uniformo in razmeroma nizko dnino, za katero delajo dobrih šest ur dnevno v prid splošnosti po nemškem načrtu. V poštev prihajajo predvsem ceste, poti, regulacije, melioracije itd. Ostali čas uporablja vodstvo zato, da tem mladim ljudem nudi pouk v raznih koristnih stvarih, pa tudi za sport in razvedrilo je v taborišču poskrbljeno. Disciplina je seveda vojaška, kar je dandanes že z ozirom na obrambo države zelo potrebno. Vodstvo je deloma v rokah mladostnikov samih, tako, da odpade grenki občutek nekega »kujoniranja« s strani starejše generacije, a obenem dviga veselje fantov za skupno delo v korist splošnosti. Poleg visokošolca najdemo v takem taborišču, zlasti pa v Nemčiji, pomočnika iz te ali one obrti, mladega učitelja, ki še čaka na svoje prvo mesto, ki pa noče pohajkovati, tu je skratka tista mlada generacija, ki bo danes ali jutri v občinskih svetih in drugih korporacijah soodločala o raznih proračunih, zato je dobro, če se nauči v teh dneh težkih gospodarskih depresij ceniti fizične napore delavca in stroške javnih del.

V naši državi imamo na tisoče mladih intelektualcev in mladeničev iz vseh raznih poklicev, ki še niso odslužili vojaškega roka in ne morejo najti zaposlitve. Mnogim staršem so doma v breme in spodtiko, mnogi se pogube vsled slabe tovarišije, brezcilnosti, porojena iz moreče atmosfere brezposelnosti, pa je čestokrat povod, da taki mladi ljudje le prehitro padejo v mreže raznih podtalnih luiskaških agitatorjev, ki jim slikajo neki socialni in družabni raj bodočnosti. Mnogi, ogreti za take miselne podvige, se potem kesajo za rešetko za svojo mladostno nepremišljenost.

Ali ni potemtakem ventiliranje takih neznošnih situacij najboljši jez proti razkrojevanju naše mlade generacije? Dajte jim prostovoljno delovno skupnost, uredite jim taborišča, dajte jim potrebni material, in videli boste, da bo zavel tudi v vrstah naših brezposelnih fantov drugi veter. Marsikatera cesta čaka na po pravilo, toda ni budžetskih sredstev. S stališča miselnosti gospodarskega liberalca in marksista seveda prostovoljna delovna služba ni diskutabel, toda mi se moramo zavedati, da staro zamira, da smo na prelomu celotnega kompleksa nazorov o delu, gospodarstvu itd. »Kateroga osla boste pa našli, ki bi šel oprav

ljati težka dela skozi šest ur dnevno?« Jih že slišimo, tiste namreč, ki tako govorijo. Toda, gospoda, vprašajmo se mirno: Kje pa je potem tisti idealizem mladine, ki včasih tako prekipeva pri raznih manifestacijah? Narod in skupnost nimata nič od fraz in napatnic, ki so še ostale neke polpretekle dobe — recimo izza predvojnih let. Mladina mora pokazati z dejanji, ali je vredna svobodne in nacionalne države. V izjemnih razmerah je treba tudi izjemnih korakov. Mi smo pač mnenja, da je en kubični meter odkopane zemlje v kaki strugi po vrednosti storjenega še zmiraj več vreden kakor kak brezploden kavarniški pomenek dveh

mladih ljudi, ki fantazirata o ureditvi jutrišnje družbe, ki pa se danes plašita umazanih rok in podreditve nekemu na prvi pogled nerazumljivemu skupnemu cilju.

Ko je neuillska mirovna pogodba prepovedala Bolgariji gotov kontingent vojaštva, so organizirali agrarci posebne delovne kompanije, ki so ustvarile po statističnih podatkih več tisoč kilometrov cest, voznih poti in udobnih pešpoti, mostov, podvoznjakov, regulacijskih objektov itd. Bolgarija bi v tem oziru lahko služila kot primera. V Jugoslaviji bi se to vprašanje dalo rešiti morda tako, da bi vojno ministrstvo dalo na razpolago vozne kuhinje, šotore itd., mestni stavbni uradi načrte, tehnično vodstvo itd., dočim bi eventualno iz vrst naših Sokolov poslali primerno število voditeljev. Brezposelni mladeniči bi se potem lahko pri-glaševali — recimo od 19. do 21. leta —, vendar bi bilo dobro, če bi merodajni faktorji preštudirali sistem dela in organizacijo zlasti tam, kjer imajo že svoje izkušnje. Eno pa je gotovo: prej ali slej bo treba misliti nato, kam in kaj z brezposelno mlado generacijo, ki bi se morda rada kje uveljavila, pa nima prilike in možnosti.

Prevrat v Bolgariji

Numerična sila ni odločala, le inteligenca in volja prevratnikov — Vojska v službi patrijotske stvari — Parlamentarizem tudi v Bolgariji skrahiral

Kakor je »Borba« v političnem pregledu zadnje številke že omenila, so bile politične razmere v Bolgariji ob izidu lista dne 18. t. m. uprav breznaadne. Mušanov se je trudil, da bi sestavil parlamentarno vladno, toda dogodki so prehiteli jalovo sobranje, ki se je trošilo v brezplodnih prerekanjih, medtem pa je gospodarska, finančna in politična kriza prispela do vrhunca. Še v zadnjem trenutku so hoteli agrarci izsiliti štiri ministrske sedeže, toda že v soboto 19. so se znašli poslanci pred parlamentom, ministri pa pred durmi... Nikdo ni mislil vse do trenutka, ko je bila Sofija cernirana z vojaštvom in policijo, da je nova vlada že čakala s carjevim ukazom v rokah v zgradbi policijske direkcije na zmagovit pohod, dočim so se stari ministri »agendaši« še zibali v sladki zavesti moči, ki je sunkoma prešla na g. Georgijeva in njegovo vladno. Mi ne nameravamo na dolgo pisati o tej zadevi, omeniti hočemo le, kako je mala skupina intelektualcev »Zveno« pograbila s pomočjo armade vso oblast v roke, da reši Bolgarijo pred polomom. Car Boris jim je dal svoj blagoslov, vojska je izvršila tehnično plat prevrata, ki ga glede discipliniranosti moremo vzporejati edinole s hitlerjevsko revolucijo v Nemčiji. V Bolgariji topot niso padale glave, čeprav so namigovali nekateri cankovisti, da bo doživela Bolgarija za 9. junijem 1923 še eno Šentjernejsko noč...

Mala skupina intelektualcev, vročih rodoljubov, polnih smisla za neposredno aktivnost, se je vrgla korajžno v vrtinec in je bitko tudi dobila. Vojska in udruženje rezervnih oficirjev sta igrala vid-

no in odlično vlogo pri prevzemu oblasti. Kimon Gregorijev hoče napraviti iz Bolgarije stanovsko državo, izvesti hoče upravne in ustavne reforme v korist naroda, carja in države. Politični liberalizem je v Bolgariji doigral, konec bo sedaj komunističnega rovarjenja in marksističnega razkrojevanja, ki je bohotno rastlo pod liberalnimi režimi. Narod se je oddahnil, ker so prizadeti tudi makedonski revolucionarji, ki jih bo nova vlada preganjala z najbolj drakoničnimi sredstvi. Bolgarija hoče postati faktor miru na Balkanu, zato je pričakovati, da bo nova vlada sedaj končno pristala na balkanski pakt. Cesar Mušanov iz obzirnosti do neklih malih meščanskih stranic ni mogel ali znal, bo sedaj Georgijev opravil brez sobranja. Pozdravljamo novo vlado Bolgarije in ji želimo zlasti v prizadevanju za izboljšanje odnošajev med obema slojanskima državama na Balkanu, čim največ uspehov.

Delodajalci, spomnite se brezposelnih intelektualcev! Dajte jim dela, dajte jim kruha!

Narodna strokovna zveza, Maribor

Sodna ulica 9 — dvorišče

Uradne ure tajništva so od 1. januarja dalje dopoldne od 9. do 12. ure ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure dop. popoldne od 15. do 19. ure.

Manipulacije z električnim tokom

Mestna podjetja in banovina oškodovana za težke tisočake - Kako si je inozemec Schonsky 'prihranjeval' stroške za razsvetljavo svoje tvornice -

Živimo v dobi, ko so zlasti javne institucije bolj kot kedaj poprej navezane na redne svoje dohodke, če hočejo zadostiti stavljenim jim nalogam. Kar velja za davčne blagajne države, banovine in občine, velja v tem večji meri za gospodarska podjetja, če so v javnih rokah. V našem Mariboru imamo prav sedaj svojo elektriško afero, ki je pa »Borba« po svoji vestnosti napram javnemu mnenju ne bo zamolčala, ker smo mnenja, da moramo razkrinkovati povsod in vse, če hočemo biti zvesti eni izmed glavnih smeric kraljevega manifesta z dne 6. januarja. Ne bo namreč konsolidacije v smislu najvišjih intencij, dokler se bo ščitilo to, kar je splošnemu blagostanju in sanaciji gospodarskih razmer škodljivo. V teh svojih stremljenjih bomo neizprosni, kar nam je tem lažje, ker v resnici nismo odvisni in ker odpadejo vse obzirnosti.

Zgodilo se je namreč sledeče: Dne 10. aprila t. l. je ugotovil tehnični uradnik Mestnega elektriškega podjetja, da števec tvrdke Zelenka & Co. izkazuje v primeri s pregledom z dne 31. marca t. l. resp. premenjeno stanje. Ravnatelj Mestnega elektriškega podjetja je radi tega naročil tehničnemu uradniku Mlakarju in monterju Kolmanu, naj predmetno števecno napravo še enkrat pregledata. Ponovni pregled je doagal, da je bila razsvetljava tvornice priključena potom posebne, naknadno »montirane« preklopke na števec za — moč. Bilo je takoj jasno, da števec za luč potemtakem ni mogel beležiti uporabe toka za razsvetljavo. Ker znaša trošarina za veleodjemalce toka (industrije) za luč po kilovatu 70 par, za moč pa le 5 par, se je potom te manipulacije dosegel »prihranek« na škodo države in banovine v izmeri 65 par pri kilovatu, uporabljem za luč. Ker pa obratuje tvrdka Zelenka & Co. last českoslovaškega državljanca Schonskega, po dnevu in po noči, je moral biti »prihranek« precej izdaten. Tehnični organi mestnega elektriškega podjetja so nadalje ugotovili, da je izvršila prizadeta tvrdka samolastno popravo na stikalni plošči, in sicer z vzgraditvijo posebne nedovoljene preklopke, ki omogočuje, da števec za moč registrira tudi tok, uporabljen v razsvetljalne svrhe. Razen tega pa ostane en del toka za luč sploh neregistriran, ker ne more dvosistemski števec za moč registrirati tudi toka, ki teče po takozvani fazi in ne prehaja skozi števec.

Toda to še ni vse. Ugotovilo se je nadalje, da je bila uradna plomba mestnega elektriškega podjetja v novi transformatorski postaji pokvarjena na način, ki omogoča dostop k transformatorjem števeh naprav. S tem je podana možnost za zamenjavo žic, ki odvajajo, odnosno dovajajo tok k transformatorju. Posledica je, da števec ne samo da tako sploh ne registrira, ampak ga v primeri s prejšnjim stanjem celo odšteva. Tudi pri novi tkalnici je bil vod za luč splehan enostavno na vod za moč, tako, da so se se tudi tam mogle vršiti slične manipulacije kot v prej navedenem slučaju. Po nalogu Mestnih podjetij je gornje ugotovitve prekontroliral še ravnatelj mestnega elektriškega podjetja.

O ugotovljenem stanju afere je bil takaj obveščen mestni načelnik dr. Lipold po načelniku ravnateljstva Mestnih podjetij in ravnatelju mestnega elektriškega podjetja s predlogom, da naj se tvrdka Zelenka & Co. v smislu splošnih dobavnih pogojev do nadaljnjega odklopi, a proti lastniku tvrdke, Schonskemu, naj se vložijo kazenska ovadba. Mestni načelnik je telefonično obvestil o zadevi podbana in namestnika finančnega direktorja

Obenein bodi dovoljeno, da seznanimo naše čitatelje še z osebo g. Schonskega. Ta gospod je svojčas daroval 100.000 Din za Pomožno akcijo, in sicer za brezposelne, ki naj se jih uporabi za zgradbo dovodne ceste s Tržaške ceste k njegovi tvornici. Občina bi bila svojčas in tudi pozneje g. Schonskega lahko prisilila, da si zgradi dovodno cesto na svoje stroške. Občina je takrat sprejela karitativno gesto inozemskega tovarnarja, izkazalo pa se je,

Iz bojevnškega gibanja

Krasno uspeli shodi v Domžalah, Trebnjem in na Žalostni gori pri Preserju.

Bojevniki so zborovali ob ogromni udeležbi ljudstva, zlasti pa borcev, v preteklem tednu v Trebnjem, v Domžalah in na Žalostni gori pri Preserju. Slike, ki jih je objavila zadnja številka »Preloma«, pač najbolj nepobitno dokazujejo, daso naši bojevniki na pohodu ter da jih klevete ne morejo kompromitirati nikjer, več med našim ljudstvom. Več tisoč ljudi je manifestiralo odločno za Kralja in Državo, burno je prijel narod govornikom »Boja«, ki so prikazovali na vseh teh shodih današnjo situacijo in najnost nadaljnjega držanja.

Znižajte najemnine!

Pred nekaj časa je vzbudila veliko pozornost akcija, ki jo je vodil tedanji ministar Socialne politike in narodnega zdravja, in ki je šla za znižanjem najemnin. Ali kakor vse lepe akcije: tako je tudi ta padla v vodo, in iz pompozno vprizorjene in z velikim bobnom oznanjevanje redukcije najemnin, se je izcimil prazen nič. Sicer so zlobni jeziki hiteli zatrjevati, da so ustvarili to nepotrebno akcijo višji gospodje, ki imajo baje sami lepe hiše in v njih najemnike, toda kdo bi verjel vsem zlobnim obrekovanjem. Tresle so se pač gore, a rodila se je miš. Prav za prav se ni nič rodilo. Ker če bi se le nekaj rodilo, če bi se znižale najemnine le malo, bi bili lahko veseli, ker če drugega ne, bi videli v tem dobro voljo priti zlu visokih najemnin v ožok.

(Znižanje najemnin se res ni rodilo. **Rodila pa se je zato redukcija prejemkov!** Prip. ur.)

Pogovarjal sem se zadnjič s hišnim posestnikom. Razne stvari mi je pripovedoval in razlagal, ter končno prišel tudi na rentabiliteto stanovanj. Rekel mi je, da ni norec, da bi nosil svoj denar v banko, kjer dobi zanj kvečjemu 5% in je poleg tega še vedno v strahu, da mu denar zamrzne. Rajše naloži denar v hipoteke, ker dobra hiša nosi danes 10%. Prihranjeval sem mu in mu odobral, v mislih sem pa obžaloval ubogega konzumenta, ki je obsojen, da nosi vsa bremena tega sveta. Če predpiše davčna uprava taksiranje računov in namerava s tem obremeniti trgovca, mora plačati takso konzument — najemnik. O ti uboga para! Mar si res rojena samo zato, da se od tvojih žuljev goji in debeli mogotec, ki mu je življenje prizaneslo in, ki mogočno lenari v senci kapitala?

Za vsako dobroto je treba dati v zameno drugo dobroto, ki je običajno denar. Vrednost dobrine, ki je damo, je navadno v sorazmerju z vrednostjo dobrine, ki jo sprejememo. Če je to razmer-

je mož plačal na ta račun samo 67.000 Din, dočim ostanka 33.000 Din bržčas iz jeze in užaljenosti radi odkritja njegove elektriške afere noče plačati. Nekam čudna je ta povezanost med davčno moralno izkoriščevalca naših industrijsko-zaradnih carin ter med dobrodelnostjo na neporavnane obroke...

Besedo ima sedaj tako upravni kakor tudi nadzorni odbor Mestnih podjetij, uverjeni pa smo, da bo zadeva s te strani razčiščena tako, kakor to pričakuje vsa naša javnost.

Prihodnji shodi 'Boja' združenja borcev Jugoslavije

Nedelja, dne 27. maja: Konjice, ob 11. uri. Govorniki: Vladislav Fabjančič, Matičič in Dr. Macarol.

Šmarje pri Jelšah: Shod se vrši ob pol 9. uri predpoldan: Govorita Loriger in Kuster.

Kranj, ob 10.30 na Glavnem trgu. Govorniki so Vidmar, Marinko in domači govorniki.

Vrhnika: ob 11. uri pri Sv. Trojici. Govorijo Florjančič, Škrbec in Kafol.

Toplice na Dolenjskem: ob 7. uri zjutraj. Govorijo Zupan, Sturm in Dr. Gros.

slo jabolko. Vse dotlej pa bo revna raja trpela, plačevala visoke najemnine in redila gada na svojih prsih. Vse dotlej bo ostal ubogi najemnik tlačan, ki plačuje svojemu gospodarju ne desetino, temveč šestdesetino. Mar ne bi bilo bolj pravično, da bi se za stanovanja plačevalo toliko, kolikor so ista vredna, ne pa preplačevalo samo zato, ker je to volja posestnika, ki ne pozna nobene kontrole, nikakih mej in zadržkov. Za ceno stanovanj je danes merodajen samo en činitelj, in ta je — njih gospodar. Merodajni krogi, ki naj bi posegli vmes in pristrigili tem ptičem peroti v njihovem preobširnem letu, pa molče in mirno gledajo to nesramno vzdrževanje visokih najemnin, zadovoljni pač, da jim ni treba imeti opravka še s to sitno stvarjo. Naj le plača raja, če hoče biti pod streho. Velika radost bo v naših srcih takrat, ko bodo cene stanovanjem maksimirane, kar mora priti, ker že narodna prislovica pravi »svaka sila do vremena«.

„Delavski politiki“ v album...

O »literarnem denuncianstvu« se je razpisala v nekakem odgovoru na naše konstatacije tetka »Delavska politika«. Nam je sicer prav vseeno, kaj in kako mislijo o nas in naših ugotovitvah rdeči bratci, nikakor pa ne sprejememo očitka, da je bila naša ugotovitev glede poplave z levičarskim literarnim šundom v naših ljudskih knjižnicah izliv nekega zaplotništva. Storili smo le svojo dolžnost, če smo naši zadremeni sredini pokazali, kako dobro so založene nekatere knjižnice z beletristiko marksizma in golega materializma. Ali to ni dovoljeno? Ali naj mirno gledamo, kako nam neka skupina pred nosom nastavlja strihnin levičarstva za našo mladino? Gospoda, vi ste pozabili, da mladina ni vaša, mlada generacija se že drami in zaveda, da so njene korenine v narodu, ne pa v zadušljivem zraku druge tretje internacionale. Ta naša mladina da je narodu, kar je njegovega in krepi s tem državo kot edino zaslonbo za svoje mirno zavetje. Zadeva javne prosvete pa je, to mladino še bolj navduševati za vse, kar je lepo, vlivati ji idealizem in gnjev nad mrhovinastim materializmom. Seveda, kdor sam ni prišel nikdar iz kaluže, tudi ne ve ceniti pisane trate s cveticami. Žabje perspektive pa ne boste v literaturi dajali naši mladini, ki se ji hoče jastrebskih višin. To vam sporoča — »Zaplotnik«.

Celie

MI NE RABIMO REKLAME.

Pri nas ga pač gotova gospoda vedno »pihne«. Svojčas so uprizorili proti nekemu našemu tovarišu besno gonjo, posledica pa je bila — jačanje in okrepitev naših vrst. Pretekli ponedeljek pa so vzeli gospod »korektor« v roko rdeči svinčnik in prečrtali neki stavek, ki je omenjal mariborsko »Borbo« in so rekli: »Nič reklame v mojem »Leibjournalu« za »Borbo!« — Mi pa pravimo, da je prav tako, ker prav nič ne rabimo njihove reklame, ker jo imamo že dovolj s tem, da nepristransko in objektivno poročamo. Najmanj pa smo od teh gospodov odvisni, ker je »Borba« popolnoma neodvisen list, ki zastopa čisto nacionalno smer.

Gosposka ulica 13

